

TAOTLUS ISIKUANDMETE TÖÖTLEMISEKS TEADUSUURINGUS

Juhindudes isikuandmete kaitse seaduse (IKS) paragrahvis 6 sätestatust palun kooskõlastada

Uuringu pealkiri	Elanikkonna hoolduskoormuse uuring 2026	
Kas poliitika kujundamise uuring (IKS § 6 lg 5) või uuring hõlmab eriliigilisi isikuandmeid ja puudub valdkondlik eetikakomitee (IKS § 6 lg 4)		Jah Jah Vastavalt IKS §6 lg 5 ¹ -le ei kohaldata eetikakomitee kontrolli kohustust IKS §6 lõikes 5 nimetatud täidesaatva riigivõimu analüüsidele ja uuringutele, mis tehakse poliitika kujundamise eesmärgil.
<i>Palume eelmise kahe lahtri puhul valida üks vastavalt õiguslikule alusele, v.a olukorras, kui poliitika kujundamise uuringu puhul puudub valdkondlik eetikakomitee. Kui poliitika kujundamise uuringus töödeldakse eriliiki isikuandmeid, siis täita ka eetikakomitee otsuse lahter.</i>		
Kas isikuandmete töötleja on määranud andmekaitse spetsialisti (sh tema nimi ja kontaktandmed)?		Jah Sotsiaalministeeriumi andmekaitse spetsialisti kontakt: andmekaitse@sm.ee Isikuandmeid töötleb volitatud töötleja Turu-uuringute AS: andmekaitse spetsialisti kontakt: Tõnis Stamberg (tel. 566 000 49, e-post: tonis@туру-uuringute.ee)
Kas on olemas eetikakomitee otsus ¹ ? <i>Kooskõlastuse olemasohul lisada see taotlusele.</i>		Ei ole. Vastavalt kehtiva IKS §6 lg 5 ¹ : Kui seaduses ei ole sätestatud teisiti, ei kohaldata käesoleva paragrahvi lõikes 4

¹ IKS § 6 lg 4 - kui uuringus töödeldakse eriliiki isikuandmeid, on vajalik ka eetikakomitee kooskõlastus.

	sätetatud eetikakomitee kontrolli kohustust lõikes 5 nimetatud täidesaatva riigivõimu analüüsidele ja uuringutele, mis tehakse poliitika kujundamise eesmärgil. Andmekaitse Inspeksioon võib konsulteerida teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni korralduse seaduse §-s 26 nimetatud eetikakomiteega, kui Andmekaitse Inspeksiooni hinnangul vajab poliitika kujundamiseks tehtav uuring või analüüs eetilise hindamist.
Kas osa uuringust toimub andmesubjekti nõusoleku alusel? <i>Kui jah, siis palume taotlusele lisada nõusoleku vorm või selle kavand ning küsimustik või selle kavand.</i>	Jah, sealjuures andmesubjekti eriliiki andmete töötlemine toimub tema nõusolekul.

1. Vastutava töötaja üldandmed²	
1.1. Vastutava töötaja nimi, registrikood, aadress ja kontaktandmed (sh kontaktisik) <i>analoogne registrikandega, kontaktisiku e-post, telefon</i>	Sotsiaalministeerium 70001952 Suur-Ameerika 1, 10122 Tallinn Ketlin Mõru Sotsiaalministeeriumi hoolekande osakonna nõunik ketlin.moru@sm.ee
1.2. Isikuandmete töötlemiskoha aadress (kui erineb registriandmetest) <i>maja, tänav, asula/linn, maakond, postiindeks</i>	Sotsiaalministeerium antud uuringu raames isikuandmeid ei töötle. Isikuandmed liiguvad registripidajalt krüpteeritud failina otse volitatud töötlejale (Turu-uuringute AS). Andmete töötlemine toimub volitatud töötaja ruumides (Pärnu mnt. 102, A-korpus, 11312 Tallinn).

2. Volitatud töötaja üldandmed³	
2.1. Volitatud töötaja nimi, registrikood, aadress ja kontaktandmed (sh kontaktisik) <i>Address analoogne registrikandega, kontaktisiku e-post ja telefoninumber</i>	Turu-uuringute AS 10220984 Pärnu mnt 102, A-korpus, 11312 Tallinn Vaike Vainu

²Vastutav töötaja on uuringu läbiviija (tellija). Juhul, kui vastutav töötaja kasutab uuringu läbiviimisel teisi isikuid ja asutusi, siis on need teised isikud ja asutused volitatud töötlejad.

³ Volitatud töötajate loetelu peab olema ammendav ehk kõik volitatud töötlejad peavad olema nimetatud. Kui taotluse esitaja on volitatud töötleja, peab taotlusele olema lisatud dokument, kust nähtub, et vastutav töötleja on volitatud töötlejale andnud volituse inspeksioonile taotluse esitamiseks.

	Uuringu projektijuht Turu-uuringute AS https://turu-uuringute.eu/ vaike@turu-uuringute.ee , Tel +372 5852 9709
2.2. Isikuandmete töötlemiskoha aadress (kui erineb registriandmetest) <i>maja, tänav, asula/linn, maakond, postiindeks</i>	

<p>3. Mis on teadusuuringu läbiviimise õiguslik alus?</p> <p><i>Nimetage õigusakt, mis annab Teile õiguse teadusuuringut läbi viia. Ei piisa viitest IKS § 6-le. Poliitikakujundamise eesmärgil läbiviidava uuringu puhul tuua välja volitusnorm, millest nähtub, et asutus on selle valdkonna eest vastutav. Akadeemilise uuringu korral võib see olla näiteks Teadus- ja arendustegevuse korralduse seadus või teadus- või arendusprojekti avamise otsus, leping vms.</i></p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Teadus- ja arendustegevuse korralduse seaduse § 13 lõike 1 punkti 1 kohaselt on kõigi ministriumide ülesandeks oma valitsemisalale tarviliku teadus- ja arendustegevuse ning selle finantseerimise korraldamine. 2. Sotsiaalministeeriumi tegevusvaldkonna piiritleb Vabariigi Valitsuse seadus, mille § 67 lg 1 kohaselt kuulub ministriumide valitsemisalas sotsiaalse turvalisuse, sotsiaaltoetuste ja pensionisüsteemi kavandamine ja korraldamine, sotsiaalkindlustussüsteemide piiriülene koordineerimine, laste õiguste tagamine ja heaolu edendamine, puudega inimeste elukvaliteedi edendamine ja sellealase tegevuse koordineerimine, rahva tervise kaitse, tervisehoid ja tervisesüsteemi arendamine, ravikindlustus, ravimid ja meditsiiniseadmed ning vastavate õigusaktide eelnõude koostamine. 3. Lisaks eeltoodule piiritleb Sotsiaalministeeriumi tegevusvaldkonda Vabariigi Valitsuse 20.03.2014. a määrus nr 42 „Sotsiaalministeeriumi põhimäärus“ (edaspidi <i>põhimäärus</i>). Vastavalt põhimääruse §-le 4 on ministriumide põhiülesanne seadustes ja teistes õigusaktides sätestatud pädevuse piires korraldus-, arendus-, planeerimis- ja järelevalvetoimingute tegemine oma valitsemisalas, lähtudes valitsemisala arengukavas esitatud ministriumide ja valitsemisala strateegilistest eesmärkidest ning põhimääruse 4. peatükis sätestatud osakondade põhiülesannetest. 4. Põhimääruse 4. peatükis on osakondade põhiülesannete all § 17 lõike 2 punktis 6 sätestatud, et analüüsi ja statistika osakonna põhiülesanne on luua eeldused ministriumide poliitikakujundamise protsessi teadmistepõhisusele, et tagada objektiivne ülevaade tervise- ja sotsiaal valdkonna arengust ja rakendatud või kavandatava poliitika mõjususe.
--	---

	<p>5. Isikuandmete kaitse seaduse § 6 lg 5 kohaselt loetakse teadusuuringuks ka täidesaatva riigivõimu analüüsid ja uuringud, mis tehakse poliitika kujundamise eesmärgil. Nende koostamiseks on täidesaatval riigivõimul õigus teha päringuid teise vastutava või volitatud töötaja andmekogusse ning töödelda saadud isikuandmeid. Andmekaitse Inspeksioon kontrollib enne nimetatud isikuandmete töötlemise algust käesolevas paragrahvis sätestatud tingimuste täitmist.</p>
--	--

4. Mis on isikuandmete töötlemise eesmärk?
Kirjeldage uuringu eesmärgi ja püstitatud hüpoteese, mille saavutamiseks on vajalik isikuandmete töötlemine. Palume siin punktis selgitada kogu uuringut, mitte ainult taotluse esemeks olevat osa (näitaks ka nõusoleku alusel toimuvat uuringu osa). Kui osa uuringust toimub nõusoleku alusel, siis palume taotlusele lisada nõusoleku vorm või selle kavand ning küsimustik või selle kavand.

Isikuandmete töötlemise eesmärk on küsitlusuuringu teel saada ülevaade Eesti 16-aastaste ja vanema elanikkonna hoolduskoormusest ning hooldajate tugiteenuste vajadusest. Kavandatav uuring on sisendiks jätkusuutliku pikaajalise hoolduse süsteemi loomise ning hoolduskoormuse vähendamise kava poliitikameetmete edasiseks planeerimiseks. Küsitlusuuringu läbiviimise vajaduse tingib muude andmeallikate (sh registriandmete) piiratus nimetatud valdkondades. Seetõttu on antud teemal läbi viidud ka küsitlusuuringuid, millest viimane (põhjalikum) toimus aastal 2022.

Kavandatav uuring on seega jätku-uuring, mille eesmärgiks seekord on analüüsida uuringuga kogutavaid andmeid täpsemalt Eesti piirkondlikes lõigetes (s.h võimalusel maakondade võrdluses). Võrreldes 2022. aasta uuringuga on 2026. aasta uuring seetõttu kavandatud oluliselt suurema valimiga, et saavutada esinduslik valimi suurus ka maakondades ning täpsem ülevaade neis elavate hoolduskoormusega inimeste osas. Elanikkonna suhtes esinduslik uuring eeldab küsitlusmeetodi kasutamist, mis omakorda eeldab usaldusväärseima tulemuse saamiseks isikupõhise valimi kasutamist Rahvastikuregistri baasil. Selleks taotleme käesolevaga Andmekaitse Inspeksiooni luba Rahvastikuregistri andmete kasutamiseks valimi moodustamise ja uuringukutsete saatmise eesmärgil.

Metoodika ülevaade

Uuringu läbiviimine toimub Sotsiaalministeeriumi ja Turu-uuringute AS-i vahel 7. aprillil 2026 sõlmitud hankelepingu nr. 2-2.2/2806-1 alusel (allpool kirjeldatud metoodika on kooskõlas hankelepingu tingimustega).

Eesmärgiks on küsitleda 8000 elanikku. Küsitluse valim moodustatakse Rahvastikuregistrist maakonnapõhise juhuvalikuga vähemalt 16-aastaste Eesti elanike andmetest (isikupõhise valimina). Arvestades ankeedi raskusastet, uuringust keeldumisi ning võimalikke vigasid kontaktandmetes, soovime võtta algvalimisse kontakte (valimiisikuid) suuremal arvul. Selleks, et saavutada planeeritud lõppvalimi suurus (8000 vastajat), on vajalik pärida valimise 96 000 isiku kontaktandmed.

Küsitlusinstrumendiks on struktureeritud ankeet (vt Lisa 1), millele vastamise eeldatav keskmine kestus on hoolduskoormuseta inimeste puhul ca 15 minutit ning hoolduskoormusega inimeste puhul ca 30-40 minutit.

Andmekogumine viiakse läbi veebi-, telefoni- ja silmast-silma küsitluse kombineeritud meetodil (vt Lisa 2, 3 ja 4). Esmalt saadetakse valimisse võetud inimestele uuringukutse e-mailiga.

Uuringukutse sisaldab selgitust uuringu eesmärkide, andmekaitse ja osalemise vabatahtlikkuse kohta, uuringu läbiviijate kontaktandmeid ning linki elektroonilisele küsitlusankeedile. Vastava lingi kaudu on valimiisikuil võimalik täita küsitlusankeet veebis. Juhul, kui valimisse võetud inimene küsitlusele ei vasta ega teavita keeldumisest, saadetakse talle kuni kaks meeldetuletuskirja. Peale teise meeldetuletuskirja saatmist kontakteerutakse madalama vastamisaktiivsusega rühmadega telefoni teel, et meelde tuletada ankeedi täitmist veebis ning pakkuda välja võimalust vastata küsitlusele telefoni teel või silmast-silma. Juhul, kui valimiisik soovib vastata telefonis või silmast-silma, lepib küsitlaja temaga kokku aja intervjuu läbiviimiseks. Numbritele, millel kontakti ei saada, tehakse minimaalselt 3 korduskõnet, mis jaotatakse erinevatele nädalapäevadele ja kellaaegadele, et valimiisikuga kontakti saamise võimalus oleks võimalikult suur. Silmast-silma küsitlus toimub kas valimiisiku kodus või mujal tema jaoks sobivas paigas. Nii telefoni- kui silmast-silma intervjuu vältel loeb küsitlaja vastajale ankeedi küsimused ja vastusevariandid ette ning täidab vastaja ütluste alusel ankeedi.

Ankeedi täimise eelduseks on vastaja poolt antud kinnitus, et ta nõustub oma isikuandmete töötlemisega ning soovib küsitluses osaleda. Vastav küsimus, kas vastaja oma nõusoleku märkida saab, kuvatakse ankeedi alguses. Juhul, kui vastaja antud küsimuses nõusolekut ei anna, suunatakse ta küsitlusankeedilt maha (st ta ei osale küsitluses). Veebiküsitluse puhul märgib vastava nõusoleku ankeeti vastaja ise. Telefoniküsitluse puhul loeb küsitlaja nõusoleku vormil oleva teksti vastajale ette ning märgib tema nõusoleku ankeeti. Silmast-silma küsitluse puhul allkirjastab vastaja paberkanjal nõusolekuvormi, millest üks eksemplar jääb talle endale ning teine küsitlajale.

Valimisse on kaasatud ka 16-17-aastased, kelle küsitlemiseks on vajalik lapsevanema nõusolek. 16-17-aastaste puhul päritakse valimisse nende vanemate kontaktandmed ning nende poole pöördutakse ainult e-kirja teel. See tähendab, et telefoni- ning silmast-silma küsitluse neid ei kaasata. Uuringukutse saadetakse lapsevanematele, kel palutakse juhul, kui nad on nõus oma lapse uuringus osalemisega, edastada uuringukutse (kirjas nimetatud) lapsele. Täielik õigus uuringus osalemisest keelduda on ka lapsel endal - uuringukutses sisaldub lause: *Nii Teil (lapsevanemana) kui Teie lapsel on õigus osalemisest keelduda*; samuti küsitakse lastelt (sarnaselt teistele vastajatele) veebiankeedi alguses, kas nad on nõus oma isikuandmete töötlemisega ja soovivad küsitluses osaleda. Juhul, kui laps sellele nõusolekut ei anna, suunatakse ta küsitlusankeedilt maha (st ta ei osale küsitluses).

Küsitlustöö läbiviimisel järgitakse ESOMAR-i avaliku arvamuse küsitluse reegleid. Valimisse võetud isikuid teavitatakse sellest, et küsitluses osalemine on vabatahtlik ning et nende vastuste konfidentsiaalsus on tagatud.

Küsitlustöös seatakse eesmärgiks saavutada lõppvalim, mis on proportsionaalne elanikkonna jagunemisele soo, vanuserühma ning rahvuse (või emakeele) lõikes. Ka maakondade ning asulatüüpide lõikes taotletakse proportsionaalset; ainsaks erandiks on kõige väiksem maakond (Hiu), kus valimit suurendatakse, et antud maakond oleks lõppvalimis esindatud vähemalt 100 vastajaga.

Selleks, et koostada valimi mudel, mis on aluseks valimi proportsionaalsuse jälgimisel ning hilisemal andmete kaalumisel, teostatakse andmepäring Statistikaametisse, et pärida üldkogumit kirjeldavad statistilised andmed. Vastavad andmed annavad ülevaate elanikkonna jagunemisest erinevate sotsiaal-demograafiliste tunnuste, nt sugu, vanus, rahvus, elukoht (maakond ja asulatüüp), haridus vms lõikes. Antud valimipäringu vajaduse tingib asjaolu, et Statistikaameti avalikus veebiandmebaasis kättesaadavad andmed pole planeeritava mudeli vaates piisava detailsusega.

Küsitluse käigus ei koguta muid andmeid peale ankeedis küsitud andmete. Küsitlusandmete failis

on valimiisikute kontaktandmed asendatud unikaalse ID-numbriga, s.t andmed on pseudonüümitud. Peale küsitlustööde lõppemist ja andmete kvaliteedikontrolli teostamist valimisse sattunud inimeste kontaktandmed ja küsitlusandmete pseudonümiseerimise aluseks olev fail (koodivõti) kustutatakse ning küsitluse tulemusi säilitatakse anonümiseeritud andmefailina, kus ei sisaldu vastajate **otsesest** tuvastamist võimaldavaid andmeid.

Uuringu läbiviija kustutab andmefailist enne selle tellijale üle andmist tunnused, mis võimaldavad vastaja kaudset tuvastamist kas täpsema elukoha (asula, linnaosa) või nn vabade vastuste kaudu. See tähendab, et lisaks anonümiseerimisele saab tellija andmestiku, milles ei sisaldu (ankeedi järgi) tunnused A04B ja A04C ja ülejäänud küsimuste vabateksti tunnused. Vabatekstiväljadel olevad kirjed esitatakse tellijale eraldi failina koondtekstina selliselt, et need ei sisalda vastaja tuvastamist võimaldavat infot ning ei ole kokku viidavad muude küsitlusandmete ega vastajatega (s.t eraldi failina Excelis või Wordis, ilma vastaja ID-numbriga sidumata).

Anonümiseeritud küsitlusandmete faili säilitatakse tähtajatult Sotsiaalministeeriumi serveris ning sellele on statistilise andmeanalüüsi eesmärgil ligipääs ainult Sotsiaalministeeriumi analüüsi- ja statistika osakonna analüütikutel. Kolmandatel osapooltel on küsitlusandmete failile võimalik ligi pääseda ainult põhjendatud taotluse korral (sel juhul sõlmitakse andmete kasutamiseks ka kirjalik leping).

Anonümiseeritud küsitlusandmete põhjal koostatakse statistiline analüütiline raport, kus küsitluse tulemused esitatakse suuremate gruppide (kõik vastanud, vanuserühmad vms) kohta, st üksikute vastajate tuvastamine on välistatud. Raport avaldatakse Sotsiaalministeeriumi veebilehel.

5. Selgitage, miks on isikut tuvastamist võimaldavate andmete töötlemine vältimatult vajalik uuringu eesmärgi saavutamiseks.

Rahvastikuregistri valimi kasutamine võimaldab jõuda soovitud suuruses lõppvalimini (8000 vastajat), kuna uuringufirmade veebipaneelid jääksid selle jaoks liiga väikseks ning muude küsitlusmeetodite kasutamine (juhuvalikuga genereeritud numbrite valim) tõstaks küsitlustööde maksumust ebamõistlikult palju. Samuti võimaldab rahvastikuregistri valimi kasutamine saavutada esinduslikuma valimi kui veebipaneeli, kuna hõlmab ka neid inimesi, kes veebipaneelidesse ei kuulu.

Valimiisikute kontaktandmeid (nimi, e-maili aadress, telefon) kasutatakse valimiisikute poole pöördumiseks (uuringukutse ja meeldetuletuste saatmiseks ning vajadusel kontaktivõtuks telefoni teel).

6. Selgitage ülekaaluka huvi olemasolu.

Kavandatava uuringu ülekaalukas avalik huvi tuleneb vajadusest täita kriitiline lünk riiklikes andmekogudes ja leevendada andmepõhise poliitikakujundamise kaudu kasvavat sotsiaalmajanduslikku survet hoolduskoormusega inimestele. Kuna Statistikaamet ega riiklikud registrid ei koonda detailset teavet elanikkonna tegeliku hoolduskoormuse ja selle sisu kohta, on 2022. aasta uuringu täiendatud kordusuuring väärtuslik andmeallikas selles valdkonnas muutuste jälgimiseks ja tõenduspõhiseks poliitikakujundamiseks.

Uuringu keskmes on hoolduskoormusega inimesed ja nende lähedased, kelle toimetulek on pikaajalise hoolduse süsteemi jätkusuutlikkuse võtmetegur. Strateegia „Eesti 2035“ ja hooldereformi eesmärkide valguses on esmatähtis leida lahendusi, mis vähendaksid lähedaste hoolduskoormust ning parandaksid nende töö- ja pereelu ühitamist. Praegune süsteem ei vasta veel piisavalt rahvastikumuutustele, mistõttu on vaja ajakohast sisendit teenuste arendamiseks, mis

toetaksid hooldajate vaimset ja füüsilist tervist ning võimaldaksid neil osaleda tööturul.

Uuringu tulemused on otseseks ja praktiliseks sisendiks järgmistele tegevustele:

1. **Hooldereformi mõjuanalüüs (2026):** Uuring pakub võrdlusandmeid reformi rakendamise edukuse hindamiseks ja hoolduskoormuse vähenemise mõõtmiseks.
2. **Strateegiline planeerimine:** Andmed on aluseks „Jätkusuutliku pikaajalise hoolduse süsteemi loomise ning hoolduskoormuse vähendamise kava“ poliitikameetmete täpsustamisele.
3. **Ressursside suunamine:** Tulemused võimaldavad planeerida Euroopa Liidu struktuurivahendite 2028+ perioodi investeeringuid, sihtides toetusi piirkondlikult ja vanusgruppide lõikes sinna, kus koormus on suurim.

Uuring panustab otseselt „Heaolu arengukava 2023–2030“ alaeesmärki, mis keskendub sotsiaalse turvatunde kasvule ja kvaliteetsele hoolekandekorraldusele. Koos 2025. a valminud Eesti elanikkonna tegevuspiirangute jätku-uuringuga moodustab käesolev töö analüütilise terviku, mis aitab liikuda süsteemi poole, kus abi ei saa ainult hooldatavad, vaid vastavalt sotsiaalhoolekande seaduse eesmärgile (§15 täiendused alates 8.05.2022) toetatakse ka hooldajate toimetulekut ja elukvaliteet.

Uuringut rahastatakse Euroopa Sotsiaalfondi vahenditest (TAT „Pikaajalise hoolduse kättesaadavuse ja kvaliteedi parandamine“). Kogutud andmeid kasutatakse Sotsiaalministeeriumi analüüsides, et kujundada pikaajalist hoolduspoliitikat, mis arvestab Eesti elanike tegeliku hooldusvajaduse ja -koormusega.

7. Selgitage, kuidas tagate, et isikuandmete töötlemine ei kahjusta ülemääraselt andmesubjekti õigusi ega muuda tema kohustuste mahtu.

Vajadusel loetleda täiendavaid kaitsemeetmeid privaatsuse riive vähendamiseks.

Uuringu isikustatud andmete töötlemise eesmärgiks on küsitlusuuringu küsitlustoimingute läbiviimine, statistilise umbisikustatud andmebaasi loomine ja statistiline analüüs, lähtudes isikuandmete kaitse seaduse (IKS) § 6 lõikest 5.

Rahvastikuregistrist moodustatavasse valimisse päritakse ainult need andmed, mis on hädavajalikud uuringu küsitlustoimingute läbiviimiseks (kontaktivõtuks ja valimi proportsionaalsuse jälgimiseks). Valim päritakse 12-kordses mahus, mis on adekvaatne kogus, et saavutada proportsionaalne lõppvalim suurus 8000 vastajat. Seega on antud uuringu puhul täidetud eesmärgipärasuse ja minimaalsuse nõuded (andmekaitse üldmääruse art 5(1)(b) ja (c)).

Rahvastikuregistrist juhuvaliku alusel uuringu valimisse sattudes on igal inimesel täielik õigus otsustada, kas ta soovib küsitlusele vastata või sellest keelduda. Ehk on täidetud üldmääruse põhjenduspunkti 42 nõuded andmesubjekti vaba valikuvõimaluse ja nõusoleku tagasivõtmise võimaluse kohta. Igale valimisse võetud isikule saadetakse uuringusse kaasamiseks kutsekiri, millel on uuringut läbiviiva töötaja kontaktandmed, kuhu oma otsusest teatada. Uuringukutses teavitatakse vastajat uuringu eesmärkidest, andmekaitsest ning sellest, et uuringus osalemine on vabatahtlik. Kirjas sisaldub ka veebilink küsitlusankeedile. Juhul, kui valimisse sattunud isik ei teavita uuringu läbiviijat keeldumisest ega täida küsitlusankeeti veebis, saadetakse talle teatud aja möödudes e-mailiga kuni kaks meeldetuletuskirja. Selle järel võtab uuringu läbiviija madalama vastamisaktiivsusega rühmadesse kuuluvate valimiisikutega kontakti, et meenutada ankeedi täitmist (veebis) ning pakkuda võimalust täita ankeet telefoni- või silmast-silma intervjuu vormis. Soovi korral on valimiisikul võimalik uuringust keelduda ka siis. Samuti on võimalik oma nõusolek

tagasi võtta küsitlustöö perioodi jooksul peale küsitluse toimumist – sel juhul kustutatakse vastaja ankeet küsitlusandmete failist. Peale andmete anonümiseerimist pole vastajate tuvastamine küsitlusandmete failis, ning seega ka üksikute vastajate vastuste kustutamine, enam võimalik.

Uuringu läbiviijate hinnangul ei kahjusta isikuandmete töötlemine antud uuringu raames andmesubjektide õigusi ega suurenda nende kohustusi. Uuringu lõpptulemuseks on andmete statistiline analüüs ja üldistused, mida kasutatakse sotsiaalhoolekandepoliitika otsuste kujundamiseks ja arendustegevuseks.

8. Kuidas toimub andmete edastamine isikuandmete allikalt teadusuuringu läbiviijani?

Sealhulgas palume välja tuua milliseid töötlussüsteeme ja/või keskkondi (sh pilveteenus) isikuandmete (sh pseudonüümitud) töötlemiseks kasutatakse ning millises riigis⁴ asuvad töötlussüsteemide/pilveteenuse pakkuja serverid.

Kontaktivõtuks vajalikud isikuandmed edastab rahvastikuregister Turu-uuringute AS-le krüpteeritud kujul. Isikuandmeid hoiustatakse Turu-uuringute AS-i serveris, järgides andmete turvalise hoiustamise nõudeid.

Isikuandmeid töödeldakse valdavalt ainult digitaalkujul. Paberkandjal isikuandmeid töödeldakse ainult silmast-silma küsitluse nõusoleku vormidel, mille täidab vastaja juhul, kui on uuringus osalemise ning oma isikuandmete töötlemisega nõus (üks allkirjastatud vorm jääb uuritavale ning teine uurijale).

Digitaalkujul isikuandmete töötlemine toimub lokaalses võrgus. Kogu süsteem asub tervenisti (sh server, töökohaarvutid ja võrguseadmed) TU AS kontrolli all asuvates tööruumides. Isikustatud andmed on lokaalses arvutis krüpteerimata kujul töötluse ajal – muul ajamomendil on andmefail alati krüpteeritud ja ligipääsupiirangutega kaitstud. Esimene aste – arvuti BIOS ei käivitu ilma salasõna kasutamata, teine aste – kasutaja personaalne kasutajanimi ja parool, kolmas aste – isikustatud andmefail on krüpteeritud registreeritud andmetöötaja ID kaardiga, neljanda turvameetmena kasutatakse seda, et arvuti juurest lahkudes lülitub minuti jooksul alati sisse screensaver, mis on vaid parooliga avatav. Viienda astmena on isikustatud andmefail alati ise ka salasõnaga kaitstud.

Toimub ka regulaarne andmete varundamine krüptitud konteineris krüptitud kanaleid pidi asutusest väljaspool asuvasse virtuaalserverisse. Pilve kasutatakse ainult andmete varundamiseks (mitte töötlemiseks). Pilveteenuse pakkuja (Amazon) server asub Iirimaal.

Paberkandjal isikuandmeid (nõusoleku vormid) hoiustatakse Turu-uuringute AS-i kontoris lukustatavas ruumis lukustatavas šefis (kontoris on ka valvesüsteem, mis talletab logi selle kohta, kes uksest siseneb, samuti kasutatakse turvafirma valveteenust).

Andmetele on ligipääs Turu-uuringute AS-i uuringujuhil ning küsitlusjuhil. Telefoni- ja silmast-silma küsitluse etapis on valimisse võetud inimeste isikuandmetele ligipääs ka küsitlust teostavatel küsitlajatel (kellega sõlmitakse konfidentsiaalsuslepingud). Küsitlajal on ligipääs ainult nende inimeste isikuandmetele, kellega tema küsitluse läbiviimiseks ühendust võtab. Nii elektroonilised isikuandmed kui paberkandjal nõusoleku vormid kustutatakse/hävitatakse peale küsitlustööde

⁴ Isikuandmete edastamine on lubatud üksnes sellisesse riiki, millel on piisav andmekaitse tase (Euroopa Liidu liikmesriigid; Euroopa Majanduspiirkonna lepinguga ühinenud riigid; riigid, mille isikuandmete kaitse tase on Euroopa Komisjoni poolt hinnatud piisavaks). Kui kasutatava keskkonna server ei asu piisava andmekaitsetasemega riigis, saab isikuandmete edastamine toimuda isikuandmete kaitse üldmääruse (IKÜM) artiklite 44-50 alusel. Täiendav teave: <https://www.aki.ee/isikuandmed/andmetootlejale/isikuandmete-edastamine-valisriiki>. Kui kasutatava keskkonna server asub riigis, mis ei ole piisava andmekaitse tasemega, tuleb täita ka taotluse punkt 12. Edastamine tähendab ka isikuandmete hoidmist serveris.

lõppemist ja andmete kvaliteedikontrolli teostamist (eeldatavasti hiljemalt 09.10.2026). Andmete kustutamise kinnitamiseks allkirjastavad Turu-uuringute AS ja Sotsiaalministeerium andmete hävitamist kinnitava akti.

Anonümiseeritud küsitlusandmete faili säilitatakse Sotsiaalministeeriumi serveris tähtajatult täiendavate statistiliste analüüside eesmärgil.

Statistikaametist päritud statistiliste andmete hoiustamisel ja töötlemisel järgitakse sarnaseid turvameetmeid, mida kasutatakse isikustatud valimiandmete puhul. Statistikaametist päritud statistilised andmed kustutatakse peale uuringu tulemuste üleandmist tellijale (peale vastava akti allkirjastamist, hiljemalt 17.12.2026).

9. Loetlege isikute kategooriad, kelle andmeid töödeldakse ning valimi suurus.

Inimeste rühmad, keda uurida kavatsetakse ning kui palju neid on.

Rahvastikuregistrist päritakse 16-aastaste ja vanemate elanike isikuandmed. Planeeritud vastajate arv (lõppvalim) on 8000. Arvestades kogemusi teiste sarnase meetodikaga tehtud küsitlusuuringute keeldumismääradest on sellise suurusega proportsionaalse lõppvalimi saavutamiseks vajalik Rahvastikuregistrist tellida valimibaas mahus 96 000 inimest.

Statistikaametist päritakse üldkogumi (vähemalt 16-aastased Eesti elanikud) jagunemist kirjeldavad statistilised andmed (andmed isikute gruppide, mitte üksikisikute kohta).

9.1. Tooge välja periood, mille kohta isikuandmete päring tehakse.

Valimiisikute isikuandmete päring tehakse päringu teostamise päeva seisuga.

Statistikaameti andmepäring teostatakse seisuga 01.01.2026.

Uuringu küsitlustööd toimuvad eeldatavasti 2026. aasta augusti II poolest oktoobri alguseni.

9.2. Loetlege töödeldavate isikuandmete koosseis.

Tuua detailselt välja, milliseid isikuandmeid töödeldakse (nt ees- ja perenimi, isikukood, e-posti aadress jne) ning põhjendus, miks just neid andmeid on uuringu eesmärgi täitmiseks vaja. Vajadusel esitada taotluse lisana (nt tabelina).

Rahvastikuregistrist päritakse valimisse järgnevad andmed:

- valimiisiku nimi
- valimiisiku e-maili aadress
- kontakttelefon
- elukoht (maakond, vald/linn)
- sugu, vanus ja emakeel

(16-17-aastaste valimiisikute puhul päritakse valimisse nende lapsevanema e-maili aadress ja kontakttelefon).

Valimisse päritakse ainult need andmed, mis on uuringu küsitlustööde (kontaktivõtt ja lõppvalimi proportsionaalsuse jälgimine) läbiviimiseks hädavajalikud. Valimiisiku e-maili aadress on vajalik kontaktivõtuks, et edastada uuringukutse (koos lingiga küsitlusankeedile) ning meeldetuletuskirjad. Telefoninumbrit kasutatakse selleks, et madala vastamisaktiivsusega rühmades teha täiendavad kontaktivõttud telefoni teel (juhul, kui valimisse võetud inimene ei täida ankeeti veebis ega anna teada keeldumisest). Valimiisiku nime kasutatakse selleks, et määratleda, kellele uuringukutse on suunatud ning et hiljem ka telefoni-kontaktivõttudes viidata sobivale inimesele. Elukoha, soo, vanuse ja emakeele andmed on vajalikud taustainfona valimi proportsionaalsuse jälgimiseks, et telefoni-kontaktivõttude etapis teha kõnesid vaid nendesse rühmadesse kus ankeete on puudu (st kus vastamisaktiivsus veebiküsitluse etapis oli madalam).

Statistikaametist üksikisikute tuvastamist võimaldavaid andmeid ei pärita. Päritakse üldkogumit iseloomustavad statistilised andmed (andmed isikute gruppide, mitte üksikisikute kohta). Üldkogumit kirjeldavad statistilised andmed päritakse järgnevas loigetes:

1) Maakondade siseselt:

- Sugu / vanuserühm (16–29; 30–39; 40–49; 50–59; 60–69; 70–79; 80 ja vanem)
- Emakeel
- Asulatüüp (linnaline, maaline)
- Haridus (madalam kui keskharidus; kesk- või kutseharidus; kõrgharidus)

2) Eraldi Tallinna linnaosade kohta:

- Sugu / vanuserühm (16–29; 30–39; 40–49; 50–59; 60–69; 70–79; 80 ja vanem)
- Emakeel
- Haridus (madalam kui keskharidus; kesk- või kutseharidus; kõrgharidus)

Vastavate andmete põhjal moodustatakse üldkogumi mudel, mida kasutatakse küsitlustöö vältel lõppvalimi proportsionaalsuse jälgimiseks ja suunamiseks ning peale küsitlustöö lõppu küsitlusandmete kaalumiseks.

9.3. Loetlege isikuandmete allikad.

Nimetage konkreetsed isikuandmete allikad (nt registrid, küsitluslehed jne), kust isikuandmeid saadakse.

- Rahvastikuregister
- Statistikaamet (päritakse üldkogumit kirjeldavad statistilised andmed; isiku tuvastamist võimaldavaid andmeid ei pärita)

Küsitlusankeediga kogutavad andmed on pseudonüümitud, st valimiisikute kontaktandmed on asendatud unikaalse numbriga.

9.4. Kas andmeandjatega (andmekogu vastutava töötlejaga) on konsulteeritud ning nad on valmis väljastama uuringu eesmärgi saavutamiseks vajalikud andmed?

Kuna rahvastikuregistril on olemas ametlik andmete taotlemise keskkond ja kord, siis ei ole vaja eelnev ühenduse võtmine, aga registrilt andmete taotlemiseks on vajalik AKI luba.

Statistikaametit pole käesolevast andmepäringust teavitatud, kuid sarnasteks päringuteks vajalike protseduurireeglite osas on nendega suheldud 2025. aasta sügisel.

10. Kas kogutud andmed pseudonümiseeritakse või anonümiseeritakse? Mis etapis seda tehakse? Kes viib läbi pseudonümiseerimise või anonümiseerimise (vastutav töötleja, volitatud töötleja, andmeandja vms)?

Kui andmeid ei pseudonümiseerita, siis selgitada, miks seda ei tehta.

Kogutud andmed pseudonümiseerib volitatud töötleja (Turu-uuringute AS) andmekogumise etapis. Peale pseudonümiseerimise aluseks olev faili (koodivõtme) kustutamist (mis toimub peale küsitlustööde lõppemist ja andmete kvaliteedikontrolli teostamist) säilitatakse küsitlusandmeid anonümiseeritud andmefailina, mille puhul puudub tagasikodeerimise võimalus (st puudub võimalus läbi koodivõtme minna tagasi algallikani). Enne tulemuste üleandmist tellijale kustutab uuringu läbiviija andmefailist tunnused, mis võimaldavad vastaja kaudset tuvastamist kas täpsema elukoha (asula, linnaosa) või nn vabade vastuste kaudu. See tähendab, et lisaks anonümiseerimisele saab tellija andmestiku, milles ei sisaldu (ankeedi järgi) tunnused A04B ja A04C ja ülejäänud küsimuste vabateksti tunnused. Vabatekstiväljadel olevad kirjed esitatakse tellijale eraldi failina koondtekstina selliselt, et need ei sisalda vastaja tuvastamist võimaldavat infot ning ei ole kokku viidavad muude küsitlusandmete ega vastajatega (s.t eraldi failina Excelis või Wordis, ilma vastaja ID-numbriga sidumata).

10.1. Loetlege pseudonümiseeritud andmete koosseis.

Pseudonümiseeritud andmetes sisaldub valimiisiku unikaalne ID-number, küsitlusankeedist tulenevad andmed (ankeet on lisatud taotlusele), küsitlaja number ning ankeedi täitmise algus- ja lõpuaeg. Enne küsitlusandmete üleandmist tellijale kustutatakse küsitlusandmetest tunnused A04B ja A04C ja vabateksti tunnused. Vabatekstiväljadel olevad kirjed esitatakse tellijale eraldi failina koondtekstina selliselt, et need ei sisalda vastaja tuvastamist võimaldavat infot ning ei ole kokku viidavad muude küsitlusandmete ega vastajatega.

10.2. Kirjeldage pseudonümiseerimise protsessi ja vahendeid.

Kui kasutatakse koodivõtit, siis tuua välja, kes koodivõtit säilitab ja kui kaua säilitab.

Valimiisikute isikuandmeid sisaldavat faili ning küsitluse vastuste faili omavahel ei seota. Küsitlusandmete failis on valimiisikute kontaktandmed asendatud unikaalse ID-numbriga (UID), s.t andmed on pseudonüümitud. Koodivõtit säilitab andmete volitatud töötaja (Turu-uuringute AS) kuni küsitlustööde lõppemiseni ja andmete kvaliteedikontrolli lõpetamiseni. Hiljemalt 09.10.2026 kustutatakse/hävitatakse nii andmete pseudonümiseerimise aluseks olev fail, silmast-silma küsitluse paberkandjal nõusoleku vormid kui ka rahvastikuregistris saadud kontaktandmete fail. Peale seda säilitatakse küsitlusandmeid anonümiseeritud andmefailina, kus ei sisaldu vastajate otsest tuvastamist võimaldavaid andmeid.

10.3. Tooge välja pseudonümiseeritud andmete säilitamise aeg ja põhjendus.

Kui andmeid ei pseudonümiseerita, siis tuua välja andmete kustutamise tähtaeg.

Vähemalt kvartali ja aasta täpsusega.

Pseudonümiseeritud andmete koodivõtit säilitatakse kuni küsitlusandmete kvaliteedikontrolli lõpetamiseni (eeldatavasti kuni 09.10.2026). Pseudonümiseeritud andmete koodivõtme säilitamine kuni küsitlustööde lõppemiseni võimaldab küsitlusandmete failist kustutada nende vastajate ankeedid, kes võtavad oma nõusoleku tagasi peale ankeedi täitmist. Samuti on pseudonümiseeritud andmete koodivõtme säilitamine vajalik küsitluse kvaliteedikontrolli teostamiseks, kui see peaks osutama vajalikuks (juhul, kui tekib kahtlusi mõne küsitlaja töö kvaliteedi osas, võetakse valimisse sattunud inimesega ühendust, et küsida intervjuu toimumise fakti kohta).

Elektroonilised isikuandmed (kontaktandmete fail ja pseudonümiseeritud andmete koodivõti) ning silmast-silma küsitluse paberkandjal nõusoleku vormid kustutatakse/hävitatakse peale küsitlustööde lõppemist ja andmete kvaliteedikontrolli teostamist (eeldatavasti hiljemalt 09.10.2026).

Statistikaametist päritud statistilised andmed kustutatakse peale uuringu tulemuste üleandmist tellijale (peale vastava akti allkirjastamist, hiljemalt 17.12.2026).

11. Kas andmesubjekti teavitatakse isikuandmete töötlemisest? <i>Jah/ei</i>	Jah / ei
11.1. Kui vastasite ei, siis palun põhjendage⁵	Andmesubjekte ei teavitata ette nende isikuandmete töötlemisest Rahvastikuregistris
11.2. Kui vastasite jah, siis kirjeldage, kuidas teavitatakse.	Juhul kui inimene satub juhuvalikuga valimisse, siis pöörduetakse tema poole kas kirjalikult (veebiküsitlus) või suuliselt (telefoniküsitlus) uuringukutsega, kus teda informeeritakse uuringu sisust ja eesmärkidest ning võimalusest

⁵ Isikuandmete töötlemisest teavitamise kohustus tuleneb IKÜM-st, teavitamata jätmine on põhjendatud väga erandlikel juhtudel.

	nii uuringus osaleda kui sellest ka keelduda (sh keelduda juba ka ankeedi täitmise ajal mistahes hetkel).
11.3. Kust on leitavad andmekaitsetingimused⁶?	Viide andmekaitsetingimustele sisaldub valimisse võetud inimestele saadetas e-mailis (viide Turu-uuringute AS-i veebiaadressile, kus sisaldub täpsem info isikuandmete töötlemise tingimuste kohta. Loodav veebileht ei kirjelda mitte üldiseid Turu-uuringute AS-i andmekaitsetingimusi, vaid kirjeldab isikuandmete töötlemise tingimusi konkreetselt käesoleva uuringu raames).

12. Kas isikuandmeid edastatakse kolmandatesse riikidesse⁷ <i>Jah/ei. Kui vastate küsimusele jah, siis täita ka järgnevad lahtrid.</i>	Ei
12.1. Loetlege riigid, kuhu isikuandmeid edastatakse.	-
12.2. Milliseid lisakaitsemeetmeid kasutatakse?	-

Kinnitan, et taotluses esitatud andmed vastavad tegelikkusele.

_____
(allkirjastaja ees- ja perenimi)⁸

_____
(allkiri ja kuupäev)

⁶ IKÜM-i kohaselt tuleb andmesubjektile esitada isikuandmete töötlemise kohta teave ehk nn andmekaitsetingimused, mis peavad vastama IKÜM art 12 – 14 sätestatule.

⁷ Isikuandmete edastamine on lubatud üksnes sellisesse riiki, millel on piisav andmekaitse tase (Euroopa Liidu liikmesriigid; Euroopa Majanduspiirkonna lepinguga ühinenud riigid; riigid, mille isikuandmete kaitse tase on Euroopa Komisjoni poolt hinnatud piisavaks). Isikuandmete nn kolmandatesse riikidesse edastamine toimub IKÜM artiklite 44-50 alusel. Täiendav teave: <https://www.aki.ee/isikuandmed/andmetootlejale/isikuandmete-edastamine-valisriiki>.

⁸ Taotluse saab allkirjastada vaid isik, kellel on vastava asutuse/ettevõtte esindusõigus või teda on volitatud taotlust esitama. Kui allkirjastaja on volitatud taotlust esitama, siis esitada volitust tõendav dokument (volikirj, leping vms).

Taotluse lisad:

Lisa 1: Küsimustik
Lisa 2: Küsimustiku kutsekiri 18-aastastele ja vanematele
Lisa 3. Küsimustiku kutsekiri 16–17-aastastele
Lisa 4: Telefonipöördumise tekst
Lisa 5: Nõusoleku võtmise vorm ankeedi alguses
Lisa 5: Uuringut tutvustav info Turu-uuringute AS-i veebilehele
Lisa 7: Andmete töötlemise mõjuhindang ja riskide maandamine
Lisa 8: Turu-uuringute AS isikuandmete töötlemise organisatsiooniliste, füüsiliste ja infotehniliste turvameetmete kirjeldus
Lisa 9. Paber kandjal nõusoleku võtmise vorm silmast-silma küsitluse jaoks